

UNIVERSITATEA "1 DECEMBRIE 1918" ALBA IULIA

FACULTATEA DE DREPT ȘI ȘTIINȚE SOCIALE

Departamentul de Științe Sociale

GHID DE ELABORARE A LUCRĂRII DE

LICENȚĂ/DISERTAȚIE

DOMENIUL ASISTENȚĂ SOCIALĂ

2021

CUPRINS

1. PRECIZĂRI GENERALE	2
2. ALEGEREA TEMEI	5
3. ALEGEREA COORDONATORULUI	6
4. DOCUMENTAREA BIBLIOGRAFICĂ	6
5. ASPECTE DE DEONTOLOGIE	7
6. STRUCTURA LUCRĂRII	8
6.1. Rezumatul	8
6.2. Introducerea	8
6.3. Capitolul 1: Aspectele teoretice	9
6.4. Capitolul 2: Designul cercetării	10
6.5. Capitolul 3: Rezultatele cercetării	14
6.6. Capitolul 4: Proiectul de intervenție	18
6.7. Deschideri/ Dezbateri/ Aplicabilitate	22
6.8. Concluziile finale	22
6.9. Anexele	22
6.10. Bibliografia	23
7. REGULI DE TEHNOREDACTARE	24
8. CRITERII DE EVALUARE A LUCRĂRII DE CĂTRE COORDONATOR	24
9. SUSȚINEREA LUCRĂRII	25
ANEXA 1	27
BIBLIOGRAFIE	28

1. PRECIZĂRI GENERALE

Rolul acestui ghid este acela de a veni în sprijinul studenților care se află în faza de pregătire a lucrării de licență/disertație, conform cu standardele academice din domeniu, redate în numeroase lucrări care le prezintă, le explică și le ilustrează (Bryman, 2001, Chelcea 2005; Eco, 2016; Ferréol și Flageul 1998; Durnescu, 2012; Tutty, Rothery și Grinnell, 200; ITA, 2009). La acestea am completat informațiile din Ghid cu experiența cadrelor didactice care predau la programul de studiu Asistență socială, nu doar din cadrul Universității *1 Decembrie 1918 din Alba Iulia* ci și de la alte universități¹.

Ghidul urmărește să pună la dispoziția studenților informațiile de bază cu privire la realizarea unei lucrări care să întrunească cerințele unei lucrări științifice într-un domeniu cu preponderență aplicativ prin urmare, demersul nostru este pentru a clarifica distincția dintre cercetare fără finalitate aplicativă imediată (cum sunt cercetările cu caracter teoretic) și cercetare cu aplicații practice bine definite, sub forma proiectului de intervenție.

Lucrarea de licență/disertație este o lucrare științifică prin urmare este obligatoriu să conțină o **cercetare** realizată după un **design** clar definit și redat în lucrare. În domeniile eminentamente aplicative cum este asistența socială, este absolut necesar să se evidențieze capacitatea studentului/ masterandului de a proiecta schimbarea unei situații problematice sub forma **proiectului de intervenție la nivel de individ, grup sau comunitate. Proiectul de intervenție poate fi și un Policy Brief realizat după structura orientativă din ANEXA 1.**

Abilitățile pe care trebuie să le dețină studentul și să le demonstreze prin elaborarea lucrării de licență/disertație sunt:

- Transpunerea cunoștințelor teoretice și practice de pe parcursul anilor de studiu într-un

¹ Universitatea din București, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea Adventus din Cernica.

proiect de cercetare și intervenție;

- Utilizarea competențelor (cunoștințe, valori, metode/deprinderi) formate și exersate în anii de studiu;
- Valorificarea literaturii de specialitate specifică temei lucrării și a informațiilor disponibile în baze de date, statistici, rapoarte, studii de caz etc.;
- Transferarea în practica asistenței sociale a perspectivelor teoretice și a rezultatelor cercetărilor științifice din domeniul lucrării;
- Demonstrarea capacității de utilizare a terminologiei de specialitate în asistența socială;
- Redactarea și susținerea lucrării de licență/disertație conform exigențelor academice.

Lucrarea de licență/disertație de înaltă calitate are la bază nu doar cunoștințe și abilități din domeniu, demonstrate academic, ci și o puternică motivație a studentului pentru tema aleasă.

Privind dimensiunile diferitelor secțiuni din lucrare, a se vedea Tabelul 1.

Tabelul 1: Dimensiuni ale secțiunilor din lucrare

Secțiunea	Număr minim de pagini	Număr maxim de pagini
Pagina de titlu	1	1
Rezumat	0,5	1
Introducere	1	2
Capitolul 1: Aspectele teoretice	3	5
Capitolul 2: Designul cercetării	3	5
Capitolul 3: Rezultatele cercetării	12	15
Capitolul 4: Proiectul de intervenție (individ/ grup/ comunitate)*	15	20
Deschideri/ Dezbateri/Aplicabilitate**	1	3
Concluzii finale	1	3
Anexe	nelimitat	nelimitat
Bibliografie	nelimitat	nelimitat
Total pagini fără Anexe și Bibliografie	37 (38)	52 (55)

* În situația în care proiectul de intervenție prezentat în lucrare este în implementare sau chiar este implementat

deja, se va include în cadrul capitolului o secțiune suplimentară, care să sublinieze plusvaloarea adusă de student sau masterand în cadrul intervenției (proponeri pentru o evaluare a impactului proiectului, de exemplu)

** Capitol distinct, introdus doar în cadrul lucrărilor de disertație, în cadrul căruia urmând să se valorifice competențele de pe parcursul programului de masterat.

Capitolele pot primi titluri. Exemplu: Pentru o lucrare cu titlul ***Vulnerabilitățile educaționale ale copiilor din ruralul marginal***, Capitolul 1 poate fi denumit astfel: *Delimitări conceptuale și cadru teoretic sau Precizări conceptuale și cadru teoretic sau, ceva mai specific, Aspecte teoretice privind vulnerabilitățile în copilărie sau Noțiuni introductive / teoretice privind vulnerabilitățile copiilor în ruralul marginal*; Capitolul 2: *Cercetare privind vulnerabilitățile copiilor din* (se menționează comunitatea sau comunitățile); Capitolul 3: *"Vreau să merg la școală!" – proiect de intervenție pentru creșterea șanselor educaționale ale copiilor din* (se menționează comunitatea sau comunitățile).

2. ALEGEREA TEMEI

Tema lucrării se alege din lista publicată. Tematica poate fi particularizată cu acordul coordonatorului prin cercetarea la niveluri diferite și/ sau pe cazuri diferite.

În cazul în care studentul are deja o preocupare specială pentru o temă care nu se află în listă, va discuta fezabilitatea proiectului de licență/disertație cu acel cadru didactic care are cea mai bună expertiză în domeniul temei propusă de student.

Nu se vor alege teme de licență/disertație decât dacă există acces la informații relevante pentru cercetare. De cele mai multe ori sunt probleme de acces la subiecții sau la procurarea de datele relevante. Aceste aspecte se discută cu coordonatorul încă de la prima întâlnire.

3. ALEGEREA COORDONATORULUI

Coordonatorul va fi ales în funcție de expertiza pe domeniul temei și de disponibilitatea acestuia în sensul numărului maxim de lucrări pe care le poate coordona.

Deoarece principiul este „primul venit, primul servit”, studenții care optează pentru un coordonator anumit, se vor adresa acestuia cât mai degrabă cu putință ca să își maximizeze șansele opțiunii. În cazul epuizării numărului de lucrări coordonate de către un profesor, studenții se pot adresa altor potențiali coordonatori.

Sunt domenii care sunt la intersecția mai multor discipline predate de profesori diferiți. În aceste situații coordonatorul va fi ales în funcție de abordarea selectată de student. De pildă, o lucrare privind protecția copilului aflat în dificultate poate fi abordată la nivel de individ, grup, comunitate sau ca politică socială.

4. DOCUMENTAREA BIBLIOGRAFICĂ

Pentru aflarea adevărului științific, regula oricărui demers de cercetare este de a se începe cu aflarea a ceea ce s-a făcut anterior pe tema respectivă. Aceasta este etapa de documentare/ cercetare bibliografică/informare preliminară. Explicația este de la sine înțeleasă. Nu pornim de la zero pentru că în știință este extrem de rar să reușim de unii singuri și pentru că e o pierdere de calitate semnificativă dacă nu suntem conștienți de acest lucru. Sunt poate decenii de experiență pe care nu le putem ignora.

Cercetarea bibliografică orientează demersul de investigare și este o condiție necesară elaborării unei lucrări științifice.

5. ASPECTE DE DEONTOLOGIE

Studentul/masterandul care pregătește lucrarea de licență/disertație trebuie să aibă un comportament etic și să nu întreprindă acțiuni care ar putea prejudicia reputația Departamentului de Științe Sociale sau a statutului profesiei de asistent social.

Studentul/masterandul care pregătește lucrarea de licență/disertație trebuie **să protejeze confidențialitatea respondenților cuprinși în capitolul de cercetare și intervenție** și să evite prezentarea stereotipă a indivizilor și grupurilor sociale și limbajul discriminator.

Conceptul de protecție a datelor cu caracter personal reprezintă dreptul persoanei fizice de a-i fi apărate acele caracteristici care conduc la identificarea sa. Prin date cu caracter personal se înțeleg acele informații care pot fi puse direct sau indirect în legătură cu o persoană fizică identificată sau identificabilă, cum ar fi, cu titlu de exemplu, numele, prenumele, cod numeric personal, adresa, telefon, imaginea, vocea, situația economico-financiară, profesia.

Principiul onestității și corectitudinii intelectuale este esențial în elaborarea lucrării de finalizare a studiilor și presupune respectarea proprietății intelectuale și respectarea normelor de bună conduită profesională și de cercetare științifică.

Plagiatul nu este acceptabil. Plagiatul reprezintă expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale.

Profesorul coordonator poate să refuze acordarea avizului pentru intrarea lucrării în examenul de licență/disertație în cazul în care constată că lucrarea este plagiată sau conține numeroase secțiuni plagiare. Conform **Procedurii operaționale privind verificarea anti-plagiat**, lucrările suspecte se verifică prin softul www.antiplagiat.ro. Comisia de licență/disertație va putea respinge, indiferent de momentul descoperirii (înaintea, în timpul sau după susținerea tezei) lucrările care conțin elemente plagiare.

Nu sunt acceptate lucrările de licență/disertație care nu respectă normele ortografice curente ale Academiei Române sau care conțin greșeli ortografice ori gramaticale sistematice.

6. STRUCTURA LUCRĂRII

6.1. Rezumatul

Rezumatul este o prezentare sintetică a lucrării care conține obiectivele, întrebările și metodologia cercetării, principalele rezultate pe care se fundamentează intervenția, descrierea succintă a intervenției / intervențiilor propuse și a rezultatelor așteptate precum și cele mai pertinente concluzii.

Rezumatul se redactează după ce lucrarea a fost finalizată și nu înainte. Rezumatul se realizează în limba română dar, preferabil, și într-o limbă de circulație internațională.

6.2. Introducerea

La modul orientativ, introducerea tratează:

- Motivația alegerii temei;
- Importanța și relevanța temei pentru problematica socială actuală;
- O trecere sumară în revistă a conținutului lucrării.

6.3. Capitolul 1: Aspectele teoretice

Acest capitol tratează succint și sistematic ceea ce s-a citit/ documentat/ consultat/ accesat direct pentru poziționarea cercetării într-un context al cunoașterii anterioare. Capitolul va cuprinde:

- definirea conceptelor din lucrare;
- valorificarea literaturii de specialitate relevante pentru tema lucrării;
- valorificarea cercetărilor de actualitate și relevante pentru tema lucrării;
- prezentarea și analiza principalelor aspecte de ordin teoretic referitoare la strategii, programe, metode și tehnici de asistență socială, relevante pentru categoria de beneficiari la care lucrarea face referire și pentru problematica socială specifică acestora. (ITA, 2009).

Citarea surselor în lucrarea de licență/disertație se va realiza în conformitate cu sistemul de citare al Asociației Psihologilor Americani (APA). Pagina oficială se găsește la adresa <https://apastyle.apa.org/>.

De altfel, stilul APA este prezentat în numeroase pagini web, bloguri, tutoriale etc. Este suficient să accesați una din paginile care detaliază diferitele situații de citare ca să obțineți răspunsul corect la dilemele pe care, cu siguranță le veți avea când doriți să prezentați ideile preluate din alte surse. Sau, să deschideți o lucrare științifică din domeniu și să vă inspirați de acolo. La modul sintetic, iată care sunt principalele instrucțiuni ale stilului APA:

- Citarea exactă în redactarea lucrării marchează prin ghilimele în cadrul textului. Când citatul depășește 3 rânduri, trebuie scris separat de text, cu caractere cu un font mai mic decât textul de bază. În paranteză se trece autorul, anul și pagina (Exemplu: Popescu, 2018, p. 200).
- Dacă se parafrazează o idee, nu se pun ghilimele iar citarea poate fi:
 - ✘ Centrată pe idee – când datele de citare sunt plasate imediat după formularea ideii, între paranteze. Exemplu: Educația pentru sănătate este marcată de

calitatea personalului care o furnizează de aceea este necesar să fie o materie obligatorie de studiu (Fischer, 1999);

- ✘ Centrată pe autor – când se plasează doar data în paranteză, numele cercetătorului fiind inclus în textul frazei. Exemplu: Fischer (1999) a recomandat ca educația pentru sănătate să fie o materie obligatorie pentru absolvirea liceului;
- ✘ Centrată pe cronologie – când atât numele autorului cât și data sunt integrate în frază. Exemplu: În 1999, Fischer a recomandat ca educația pentru sănătate să fie o materie obligatorie pentru absolvirea liceului.
- „*apud*” se folosește când se citează un autor citat de un altul. Este o sursă secundară care se practică atunci când nu avem acces la sursa principală. Citările care nu folosesc sursa originală, ci reluări, sunt în forma: autor, an, *apud*, autor, an, pagina. Exemplu: (Robinson, 1998, *apud* Trancă, 2008, p. 147);
- Tot ce se citează în textul lucrării, trebuie să se regăsească și la Bibliografie și invers, tot ce apare ca și sursă trecută la Bibliografie trebuie să se regăsească cel puțin o dată, în textul lucrării.

Exemple de pagini web cu detalii privind stilul APA

<https://leo.stcloudstate.edu/research/apaintext.html>

https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_formatting_and_style_guide/apa_sample_paper.html

<https://www.youtube.com/watch?v=V73xn14qGDQ>

https://redactareacademica.files.wordpress.com/2016/10/ra_2016_3.pdf

6.4. Capitolul 2: Designul cercetării

Structura capitolului este următoarea:

A. Problema de cercetare

Problema de cercetare este diferită de problema socială, dar are totuși o puternică legătură cu aceasta. De exemplu, într-o lucrare de licență despre „Combaterea abandonului școlar în mediul rural. Studiu de caz în comuna Unirea, județul Alba”, problema cercetată ar putea fi „factorii care determină abandonul școlar”, problema socială fiind „abandonul școlar”, iar în urma cercetării se va propune un proiect de intervenție în domeniul *abandonului școlar*.

Prin formularea problemei de cercetare trebuie să se definească, cât mai clar posibil, ce se urmărește și ce se explorează din cadrul problemei sociale respective, mai precis ce își propune și poate studia, cu mijloacele pe care le are la îndemână, studentul sau masterandul. Se pot enumera dimensiuni, aspecte, factori, variabile, se vor descrie contexte etc.

La recomandarea coordonatorului se poate formula în cadrul acestui subcapitol, distinct, scopul cercetării.

B. Obiectivele cercetării

Obiectivele de cercetare trebuie să fie specifice problemei studiate, să fie realiste (studentul sau masterandul să poată culege date sau informații prin care să le poată realiza) și să presupună un act de cunoaștere (se recomandă ca în formularea lor să avem verbe de genul: *cunoașterea, determinarea, identificarea, estimarea, explorarea, prefigurarea, conturarea, înțelegerea* etc.)

În situația în care se realizează o cercetare bazată pe metoda anchetei sociologice, cu chestionare aplicate la un număr semnificativ statistic de subiecți, iar datele culese vor fi supuse unor prelucrări și analize statistice, **în cadrul acestui subcapitol sau într-un subcapitol distinct, vor fi formulate ipotezele cercetării.**

C. Întrebările de cercetare

Se află la baza oricărei cercetări, deoarece, formulându-le corespunzător, problema poate fi

studiată. (Blaikie, p. 8, 2010). Întrebările de cercetare sunt de mai multe tipuri și pot fi identificate ca atare sau într-un mod diferit în lucrare:

- Întrebările de tipul „ce” - se referă la descoperirea și descrierea trăsăturilor unor fenomene, fapte, comportamente sociale.
- Întrebările de tipul „de ce” - se referă la cunoașterea cauzelor / motivelor pentru care există anumite evoluții ale fenomenelor, faptelor și comportamentelor sociale.
- Întrebările de tipul „cum” urmăresc să cunoască factorii care conduc la schimbare socială sau să vadă care sunt căile de intervenție.

D. Populația și calendarul cercetării

Populația sau subiecții cercetării reprezintă persoane, grupuri de la care se culeg efectiv date prin metodele de cercetare utilizate în lucrare.

Populația cercetată nu trebuie confundată cu universul cercetării sau populația despre care se culeg date statistice sau demografice. În cadrul subcapitolului se vor preciza, în cifre, mărimea și structura sociodemografică a loturilor sau eșantioanelor de subiecții de la care s-au cules informații. Se va menționa și în ce perioadă s-au obținut acele date. Aceste aspecte pot forma obiectul unei discuții aparte cu coordonatorul lucrării sau, la recomandarea acestuia, cu un alt cadru didactic, din cadrul departamentului.

E. Metodele, tehnicile și instrumentele utilizate

Se vor menționa metodele de cercetare utilizate efectiv pentru culegerea datelor de cercetare.

Acestea pot fi:

- *anchete sociologice* pe bază de chestionar cu întrebări închise, aplicat *face to face* sau în alte forme;
- *interviuri*, cu ghid de interviu aplicat direct oral sau online, pentru indivizi sau grupuri de indivizi;
- *observații directe* bazate pe fișe sau grile de observație (se mai pot utiliza și

observații indirecte/mediate bazate pe înregistrări foto/video, dar acestea vor fi supuse filtrului coordonatorului pentru verificarea aspectelor etice și legale);

- *analize de documente ale subiecților cercetării* (produse ale activității acestora, documente sociale sau medicale etc.);
- *experimente* (pentru acestea din urmă va fi nevoie de respectarea tuturor prevederilor legale și etice și o supervizare strânsă din partea coordonatorului).

Complementar metodelor menționate, pot fi utilizate ca modalități de a procura date, în concordanță cu obiectivele cercetării:

- extragerea de date din baze de date sociodemografice la nivel de localitate, județ, regiune, țară sau grup de țări (de exemplu *Tempo-online* pentru România, *Eurostat* pentru datele despre țările europene, baze de date ale unor institute, direcții, agenții și organizații publice sau private, cu mențiunea expresă a modului cum s-a obținut accesul la date);
- utilizarea unor rezultate ale unor anchete sociologice, anchete sociale sau sociomedicale (cu mențiunea expresă a conținutului informațiilor obținute, a modului cum s-au obținut, în ce formă, dacă s-au respectat prevederile legale și etice etc.).

Notă de capitol. În cadrul acestui capitol se va urmări ca problema, întrebările, obiectivele, ipotezele (dacă au fost formulate) și metodele utilizate să vizeze cu precădere **aspecte și problematici sociale**. Explicațiile problemei sociale trebuie să fie axate pe factori și dimensiuni sociale. Desigur că este acceptabil să fie cercetate și anumite aspecte ce țin de psihologie, legislație sau medicină, dar doar în situația în care nivelul de expertiză al coordonatorului sau alte specializări ale masterandului sau viitorului licențiat în asistența socială permit recoltarea și analiza unor astfel de date. Și în aceste situații, designul de cercetare trebuie să conțină predominant aspecte și metodologii sociale.

6.5. Capitolul 3: Rezultatele cercetării

A. Structura generală a capitolului 3

O structură recomandată pentru o cercetare prin care se culeg și date calitative și date cantitative este următoarea:

3.1. Descrierea eșantionului sau a lotului cercetat

3.2. Analiza datelor calitative

3.3. Analiza datelor cantitative

Datele privind structura de gen, vârstă, stare civilă, educație etc. (starea sociodemografică) a subiecților de la care s-au cules date, a eșantionului sau lotului studiat, se recomandă a fi prezentate la punctul 3.1.

Datele calitative sunt datele sub formă textuală sau grafică (foto). Ele pot fi obținute prin interviuri sau convorbiri de la subiecți, dar și prin unele întrebări deschise, la care subiecții au răspuns, de la chestionarele aplicate. Multe date calitative se pot obține din studiul documentelor subiecților. De asemenea atunci când facem observații și consemnăm rezultatele a ceea ce am obținut sub formă textuală, producem tot date calitative. În analiza datelor calitative se pot face analize de conținut, grupări, comparații, tabele, diagrame și se pot ilustra idei cu extrase din interviuri, menționându-se sursa lor sub formă codificată (de exemplu, *interviu 1, femeie, 70 de ani, pensionară, fostă asistentă medicală*). Datele calitative se vor analiza și prezenta în așa fel încât să se vadă dacă au fost atinse obiectivele de cercetare. **În acest sens se recomandă ca analiza lor să fie grupată pe obiective.**

Datele cantitative sunt datele sub formă cifrică, numerică. Între cele două categorii de date, calitative și cantitative se pot petrece transformări, pentru a ușura procesul de analiză. De exemplu, datele calitative, pot fi codificate numeric, pentru a fi introduse în programe pe calculator și, într-o anumită măsură, de a fi analizate statistic. La rândul lor, datele cantitative

pot fi transformate, în anumite situații, în date calitative (de exemplu, plecând de la vârsta celor investigați, facem trei categorii calitative de subiecți, *tineri, adulți și vârstnici*).

În cadrul capitolului, pe măsură ce sunt analizate datele, de câte ori este oportun, se vor sublinia relațiile dintre rezultatele proprii și cele din literatura de specialitate.

Datele rezultate din cercetare se vor analiza și prezenta cât mai condensat și structurat având subtitluri, *tabele, grafice, diagrame, modele etc.* Tabelele, graficele, diagramele sau modelele vor fi prezentate clar și sugestiv, cu respectarea cerințelor privind **numerotarea, titlul și trimiterile din text.**

Exemplu

Corect: „...conform tabelului / graficului X”

Inc corect: „...conform tabelului / graficului de mai jos”

Tabelele se vor redacta la 1 rând și cu un font de mărime mai mică decât textul de bază.

La analiză și interpretare se pot insera citate din cele mai relevante răspunsuri de la interviuri sau de la întrebările deschise din chestionare. Citatele se pun între ghilimele.

Exemplu

Situația dificilă a familiei este văzută de subiect ca având drept sursă principală consumul de alcool dar soluția dată este contrară principiilor și standardelor familiei funcționale „Nu contează dacă el (soțul, *n.n.*) bea prea mult. Vreau doar să vină acasă și să pună banii pe masă. Am eu grijă să le dau copiilor ce le trebuie, dacă am banii.” (N.M., 30 ani, soția).

La master nu se admit studii de caz la nivel de individ, decât dacă numărul de cazuri justifică proiectarea unui serviciu social sau de sănătate.

B. Analiza și interpretarea datelor când se optează pentru studiu de caz

Studiul de caz este **metoda de analiză specifică asistenței sociale**. Cazul studiat de asistenții sociali trebuie să fie o **problemă socială care suscită interesul mediului academic și practicienilor, deopotrivă**. De regulă, unitatea de analiză este **individul** dar sunt cercetări în care putem avea în vedere studiul unei probleme sociale la nivel de **organizație, serviciu** sau **comunitate**, iar abordarea este diferită.

Un studiu de caz nu este o scurtă descriere a cazului într-o jumătate de pagină ci presupune o analiză temeinică, multidimensională asupra unei probleme sociale care necesită atenția asistenței sociale.

Studiul de caz multiplu poate fi constituit din **cazuri similare** sau **cazuri contrastante**. Dacă sunt cazuri similare și se pretează o intervenție de grup pentru rezolvarea unei problematici relativ comune a cazurilor studiate, este necesar ca intervenția să fie tratată după unul din modelele prezentate pentru intervenția de grup / comunitate.

Studiile de caz la nivel de individ vor conține condensări ale informațiilor privind structura familiei sub forma **genogramei** și a relațiilor din subsistemul individ, sub forma **ecohărții**. Aceste instrumente trebuie completate cu legende aferente.

Pentru studiile de caz multiplu, numărul necesar este **de minim 5 cazuri** semnificative, în contextul domeniului și al temei.

Exemplu

Putem studia problema relaționării cu partenerii de joacă la copiii cu ADHD, prin analiza unui număr de cazuri de copii care au această afecțiune, fie prin selecția cazurilor pe principiul relativei omogenități (de vârstă, de gen, de situație familială etc.) fie prin alegerea unor copii cu caracteristici diferite. În prima situație, este posibilă atât intervenția individualizată cât și intervenția la nivel de grup, prin activități comune.

Cazurile care vizează **servicii, organizații sau comunități** vor fi analizate aici după ce au fost culese date prin diferite metode discutate în Capitolul 2 (Cercetarea).

Exemplu

Plecând de la problematica socială a comunităților din ruralul izolat, odată ce ne-am orientat atenția spre o comunitate rurală izolată, unul din obiectivele cercetării noastre poate fi formulat astfel: **Identificarea factorilor care pot conduce la mobilizarea comunității în rezolvarea propriilor probleme**. Iată o posibilă listă de întrebări la care căutăm răspuns, pentru a ne atinge acest obiectiv:

1. *Care sunt calitățile apreciate de comunitate la un lider?*
2. *Cine sunt liderii care mobilizează de regulă comunitatea?*
3. *Ce poziție au aceștia în comunitate?*
4. *Care sunt interesele proprii dominante în comunitate?*
5. *Care sunt problemele prioritare în comunitate?*
6. *Care dintre acestea au capacitatea de a mobiliza comunitatea?*
7. *Cum s-a procedat în trecut pentru rezolvarea participativă a problemelor comunității?*

Dacă ne uităm cu atenție la aceste întrebări putem vedea că la unele dintre acestea

răspunsurile la un chestionar aplicat unui număr suficient de mare de subiecți pot aduce o cunoaștere *lărgită* iar pentru altele, avem nevoie de o cunoaștere *aprofundată*, prin urmare utilizăm interviurile, mult mai reduse numeric. De asemenea, la anumite întrebări, cum ar fi: *Cât de mare este comunitatea?, Care este proporția tinerilor/ copiilor/ vârstnicilor?, Care este rata abandonului școlar?* etc., nu este nevoie decât să consultăm datele existente în diferite documente pe care comunitatea le deține (analize statistice, rapoarte ale diferitelor instituții din comunitate etc.).

C. Concluziile cercetării

Acestea **sunt cruciale pentru ceea ce urmează a fi realizat prin proiectul de intervenție**. Ele vor conține:

- Prezentarea succintă a celor mai semnificative rezultate în raport de obiectivele și întrebările cercetării / ipotezele (dacă s-au atins obiectivele și dacă s-a răspuns la întrebările cercetării);
- Enunțarea principalelor probleme identificate în cercetare, cazuri ca obiect al asistenței sociale sau al politicilor sociale, tipologii de cazuri asupra cărora se propun intervenții;
- Sublinierea relevanței practice a rezultatelor, în raport cu etapele procesului de asistență socială;
- Pot fi amintite limitele și constrângerile cercetării, incertitudini cu privire la răspunsurile aflate (acuratețe, subiectivitate, generalitate, etc.).

6.6. Capitolul 4: Proiectul de intervenție

Acest capitol va pleca de la problema/ problemele identificate în capitolul Rezultatele cercetării.

În cazul intervenției la nivel de individ, se va descrie în raport cu fazele procesului de asistență socială, întregul demers practic:

1. *Prezentarea sintetică a diagnosticului social*: formularea problemei(lor), a nevoilor sociale, dar și a resurselor identificate, ca urmare a cercetării;
2. *Prezentarea scopului și obiectivelor și argumentarea planului de intervenție, a perspectivei alese* în vederea atingerii acestora;
3. *Descrierea activităților desfășurate* în vederea implementării planului de intervenție (este inclusă aici și evaluarea fiecărei activități); descrierea rolurilor și a competențelor implicate în aceste activități;
4. *Finalizarea intervenției și precizarea modalităților de evaluare finală*: evidențierea rezultatelor așteptate ca urmare a derulării intervenției.

În cazul intervenției la nivel de grup / comunitate, structura (orientativă) este următoarea:

Problema

Se va face o prezentare clară și succintă a problemei identificată la capitolul Rezultatele cercetării. Dacă au fost relevate mai multe probleme, se va selecta una singură, pentru care se va realiza proiectul de intervenție, sau, dacă se pot rezolva mai multe probleme printr-un singur proiect (serviciu social complex, de exemplu), se vor cupla problemele sub un singur scop.

Exemplu

Este posibil ca în urma cercetării la nivel de comunitate să identificăm numeroase probleme, cum ar fi: abandonul școlar la copiii de etnie romă, infrastructura de transport deficitară, plecarea tinerilor din comunitate, depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere, îmbătrânire demografică, lipsa locurilor de muncă, iluminat stradal insuficient, violență domestică, lipsa de transparență a administrației publice locale,

lipsa facilităților de petrecere a timpului liber pentru tineri. În această situație, fie optăm pentru una din **problemele sociale** pentru care concepem proiectul de intervenție (De exemplu, abandonul școlar al copiilor de etnie romă), fie ne orientăm spre un **proiect de dezvoltare comunitară**, cu scopul explicit de a capacita comunitatea în rezolvarea propriilor probleme, utilizând una din metodele de dezvoltare comunitară, sau o combinație a acestora. Sau, se poate opta pentru propuneri schimbare la nivelul organizațiilor/ serviciilor sociale/ politicilor.

Scopul și obiectivele

Scopul reprezintă rezolvarea problemei sau stadiul la care dorim să ajungă problema în urma derulării proiectului. Scopul trebuie să fie unic și să aiba o formulare concisă. Ca procedură simplificată, **scopul poate fi o convertire în forma pozitivă a problemei pe care dorim să o rezolvăm.**

Obiectivele sunt **ceea ce dorim să obținem**, nu ceea ce facem pentru a obține ceea ce dorim. Astfel, dacă există numai un singur mod de îndeplinire a unui obiectiv stabilit, este probabil să fi stabilit de fapt o activitate.

Exemplu

Consilierea tinerelor însărcinate – nu este obiectiv ci metoda/ activitatea prin care ne atingem obiectivul: schimbarea deciziei tinerelor însărcinate de abandon al copilului.

Metodologia

În această secțiune se stabilește cu cât mai multă precizie ce anume trebuie făcut pentru atingerea fiecărui obiectiv, care sunt acțiunile și sarcinile care trebuie

îndeplinite în cadrul fiecărei acțiuni (informații esențiale în evaluarea necesarului de resurse materiale și logistică dar și planificarea în timp), personalul necesar etc. Resursele utilizate în aceste activități se vor regăsi în buget.

Minimal, secțiunea trebuie să cuprindă:

- enunțarea fiecărei activități în parte și o scurtă descriere a acesteia;
- specificarea resurselor de care este nevoie (personal, echipament, timp etc.);
- descrierea secvențelor în timp și a modului cum interferează activitățile (*Diagrama Gantt*).

Monitorizarea și evaluarea

Se va realiza un plan adecvat intervenției propuse. Un exemplu de structură este prezentat în Tabelul 2.

Tabelul 2: Structura orientativă a planului de monitorizare și evaluare

criteriu	Întrebare	Răspunsuri	Surse de culegere a datelor pentru confirmare
Relevanța	<i>În ce măsură se îmbunătățește situația beneficiarilor?</i>		
Eficiența	<i>Sunt utilizate resursele astfel încât să se obțină beneficii maxime?</i>		
Eficacitatea	<i>Vor fi atinse obiectivele cu activitățile propuse?</i>		
Impactul	<i>Ce schimbări pe termen lung vor avea loc în situația beneficiarilor? Care sunt consecințele anticipate? Cum se va schimba, la modul global, situația?</i>		
Sustenabilitatea	<i>Cum va fi continuată / susținută intervenția după încheierea finanțării?</i>		

Posibile surse și mecanisme de finanțare

La master, pentru lucrarea de disertație se vor preciza posibilele surse și mecanisme de finanțare identificate pentru proiectul propus.

6.7. Deschideri/ Dezbateri/Aplicabilitate²

Se recomandă următoarea structură:

- Măsura în care rezultatele cercetării conduc la îmbogățirea teoriei asistenței sociale, prin raportare la cele descrise în capitolul 1;
- Măsura în care este îmbogățită intervenție și practica în asistența socială prin raportare la aspectele practice reținute în capitolul 1;
- Fezabilitatea proiectului de intervenție în raport cu resursele umane, materiale și normative din România;
- Direcțiile în care cercetările pot fi dezvoltate și proiectul de intervenție poate fi îmbunătățit.

6.8. Concluziile finale

Concluziile pot cuprinde:

- O reluare sumară a obiectivelor și motivației cercetării, urmată de sinteza rezultatelor și a semnificației acestora în contextul literaturii analizate;
- Răspunsurile la întrebările inițiale și relația răspunsurilor cu proiectul de intervenție;
- Prezentarea contribuțiilor proprii/ aspecte inovative;

6.9. Anexele

Anexele vor cuprinde acele informații care completează raportul cercetării aplicative dar, prin natura și volumul lor, ar face dificilă lectura cursivă dacă ar fi inserate în textul lucrării, de exemplu:

² Secțiune obligatorie pentru lucrarea de disertație.

- Instrumente de cercetare - chestionare, ghiduri de interviu, grile de observație, fișe standard etc.;
- Scale, tabele statistice/grafice, care completează analiza statistică din textul lucrării;
- Materiale utilizate pentru derularea intervenției de asistență socială;
- Imagini din perioada cercetării / intervenției (cu păstrarea anonimatului subiecților cercetați);

Chestionarele completate și transcrierile interviurilor se verifică de către coordonator și se pot verifica și de către membrii comisiei!

6.10. Bibliografia

Bibliografia trebuie să cuprindă titluri de actualitate (cu precădere din ultimii 10 ani), din literatura de asistență socială, dar și din domenii complementare (psihologie, sociologie, științe ale educației, medicină, management etc.), în limba română și în limbi străine.

Lucrările trebuie prezentate în ordinea alfabetică a autorilor și, în cazul mai multor lucrări ale aceluiași autor, în ordinea cronologică a apariției.

Referințele bibliografice și indicarea bibliografiei (trimiterile) trebuie să fie făcute corect, unitar, utilizând sistemul de citare APA.

Bibliografia cuprinde numai lucrările efectiv consultate și care se regăsesc în trimiterile bibliografice din textul lucrării.

7. REGULI DE TEHNOREDACTARE

Paginile vor fi de dimensiuni standard A4 (21x29.7 cm)

- Stilul de scriere: Times New Roman;
- corpul de literă (mărimea literei) – 12 puncte;
- spațiul dintre rânduri: „un rând și jumătate”;
- margini aproximativ egale pe toate cele patru laturi ale colii de hârtie (2,5 cm);
- paragrafele să nu fie prea scurte (doar 2-3 rânduri), dar nici prea lungi (peste o pagină);
- caracterul literelor:
 - **cursivul/italice** se folosește în următoarele situații: cuvinte de origine străină citate în text; titluri de cărți sau de periodice, în text sau în notele bibliografice (nu se marchează cu ghilimele);
 - **aldinul/bold**: poate fi folosit pentru titlurile de capitole sau subcapitole sau - poate evidenția acele propoziții sau fraze ce trebuie memorate ca atare;
 - **spațiile de dinainte sau după semnele de punctuație**: se lasă spațiu liber după:
 - virgulă; punct; semn de întrebare, exclamare; două puncte; punct și virgulă;
 - atât înainte, cât și după linie de pauză [-] și puncte de suspensie [...].

Numerotarea paginilor

- se numerotează toate paginile, chiar dacă numărul nu este printat (pagina de titlu, numărul și paginile de început ale capitolelor, bibliografiei și anexelor nu vor avea un număr imprimat, dar se vor lua în calcul la numerotarea celorlalte pagini);
- numărul paginii se va trece în partea de jos a paginii, centrat.

8. CRITERII DE EVALUARE A LUCRĂRII DE CĂTRE COORDONATOR

Conform metodologiilor interne, referatul de evaluare întocmit de coordonator vizează aspectele prezentate în Tabelul 3.

Tabelul 3: Criterii de evaluare a lucrării de licență/disertație

Nr. crt.	CRITERIUL	CUANTIFICARE									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Importanța și complexitatea temei	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	Actualitatea temei	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Adecvarea structurii lucrării la tema aleasă	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4	Elaborarea lucrării (documentare, ritmicitate, participare la întâlniri cu conducătorul)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5	Originalitate (aport personal și contribuții)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6	Aplicație practică / studiu de caz (calitate, relevanță)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	Conținutul științific al lucrării (abordare metodologică, aplicabilitate)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8	Tehnoredactare (estetică și ținută grafică, ordonarea textului, respectarea normelor ortografice și de tehnoredactare recomandate)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9	Bibliografie (adecvare, amploare)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10	Concluzii și propuneri (nivel calitativ, elemente originale)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Nota finală (Media notelor criteriilor)											

9. SUSȚINEREA LUCRĂRII

Sunt câteva aspecte care cresc calitatea prezentării lucrării și le vom enumera mai departe.

- Prezentarea se va face în Power Point;

- Fișierul cu prezentarea va fi transmis prin e-mail secretarului Comisiei cu cel puțin 24 de ore înainte;
- Timpul de expunere nu va depăși 10 minute;
- La finalul expunerii, Comisia va adresa candidatului întrebări.

Există câteva reguli care trebuie respectate la realizarea unei prezentări:

- un slide nu trebuie să fie supraîncărcat (mărimea fontului – minim 20 pt.)
- o regulă de prezentare: nu citiți textul de pe calculator sau ecran ci completați-l cu informații prezentate oral;
- nu utilizați mai mult de două fonturi pentru slide-uri;
- fiți mai degrabă reținuți decât expansivi cu animația și coloritul diapozitivelor.

Prezentarea va conține între 12 -17 diapozitive (slide-uri);

- existența obligatorie a unui slide de titlu, care va conține cel puțin titlul lucrării, numele absolventului și numele cadrului didactic coordonator);
- slide cu rezumatul lucrării;
- MAXIM 6 slide-uri cu prezentarea designului cercetării și rezultatele semnificative (text, tabele, figuri);
- MAXIM 6 slide-uri cu prezentarea proiectului de intervenție ;
- 1-3 slide-uri pentru / Dezbateri /Deschideri/Aplicabilitate/ Concluziile finale.

Slide-urile nu vor conține prea mult text și **se recomandă ca absolventul să expună informația cât mai liber.**

ANEXA 1**STRUCTURA ORIENTATIVĂ PENTRU POLICY BRIEF**

<i>1. Prezentarea problemei</i>	Convinge că este o problemă care cere intervenție.	<ul style="list-style-type: none">▪ O formulare clară a problemei;▪ Prezentarea și descrierea cauzelor problemei și a efectelor nedorite;▪ Prezentarea de argumente care să arate că ceea ce s-a întreprins până acum nu a funcționat sau că nu s-a întreprins nimic.
<i>2. Acțiuni recomandate</i>	Propune acțiuni/ măsuri concrete care ar putea diminua/ rezolva problema	<ul style="list-style-type: none">▪ Enumerați și descrieți ce ar trebui făcut pas cu pas pentru rezolvarea / diminuarea problemei
<i>3. Rezultate așteptate</i>	Stimulează acțiunea	Se formulează care sunt rezultatele așteptate dacă acțiunile se derulează

Bibliografie

- Blaikie, N., (2010), *Modele ale cercetării sociale*, București: CA Publishing.
- Bryman, A. (2001), *Social Research Methods*, Oxford: Oxford University Press.
- Chelcea, S. (2005), *Cum să redactăm o lucrare de licență/disertație, o teză de doctorat, un articol științific în domeniul științelor socio-umane*, București: Comunicare.ro.
- Durnescu, I. coord. (2012), *Ghid de elaborare a unei lucrări de licență/disertație în asistența socială*,
- Ferreol, G. Flageul, N. (1998), *Metode și tehnici de exprimare scrisă și orală*, Iași: Polirom.
- Institutul Teologic Adventist (ITA), (2009), *Ghidul de elaborare a lucrării de licență/disertație în domeniul asistenței sociale*, disponibil la http://cursuri.uadventus.ro/pluginfile.php/3567/mod_folder/content/0/Ghid_Licenta_2_010_2011_Rev._Nov.2010.pdf?forcedownload=1., accesat la 13.07.2019.
- Tutty, L. M.; Rothery, M. A.; Grinnell, R. M. jr. (2005), *Cercetarea calitativă în asistența socială. Faze, etape și sarcini*, Iași: Polirom, pp. 38-56.